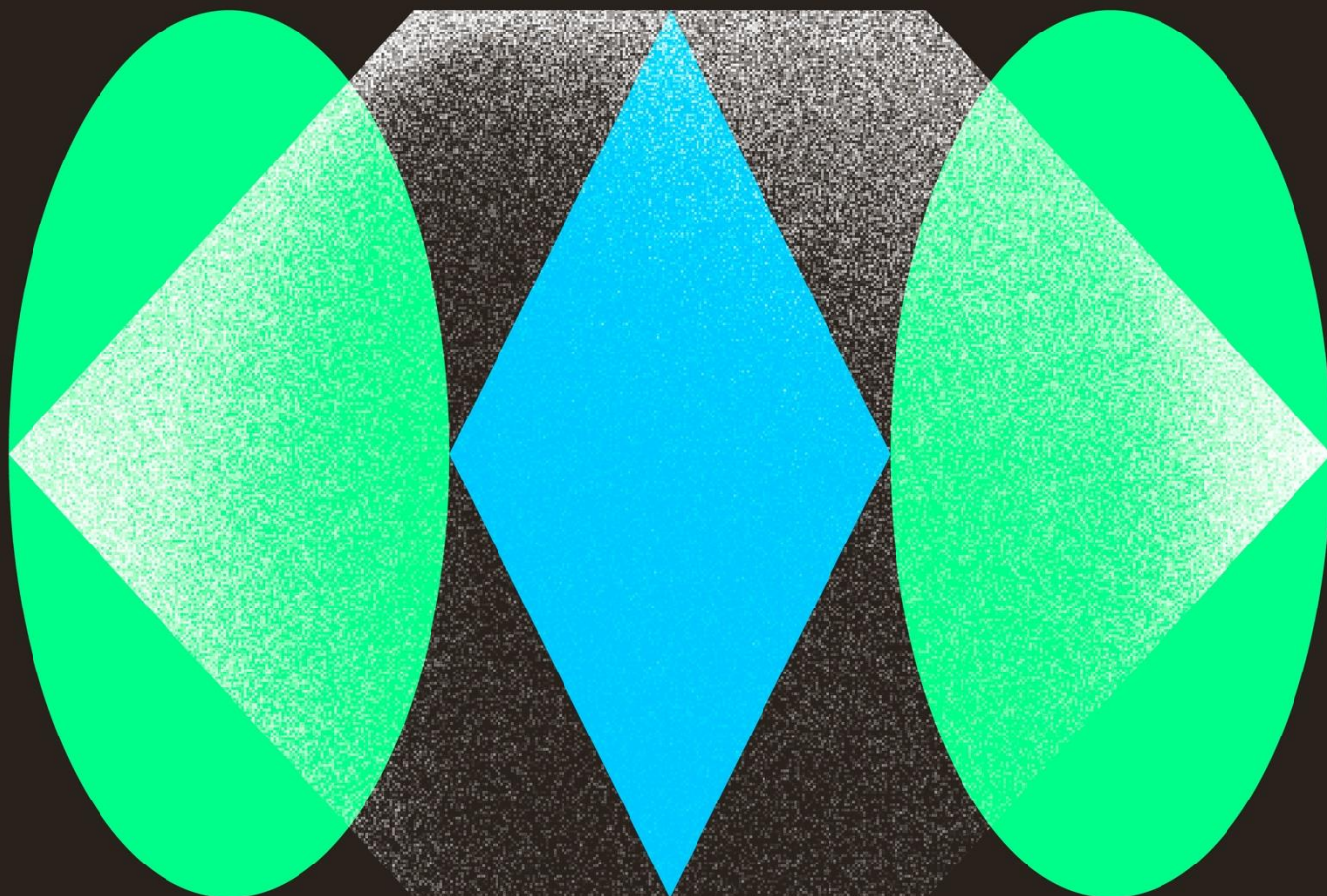

Factsheet

Gezondheid en cultuurparticipatie

Jens Verhoeven - 2024

In deze Factsheet onderzoeken we de relatie tussen gezondheid en cultuurparticipatie¹. We kijken daarbij niet alleen naar verschillende vormen van cultuurparticipatie we onderzoeken ook of materiële deprivatie en cultuurparticipatie door de ouders tijdens de jeugdijaren, de relevantie van gezondheid versterkt of verzwakt. We maken daarbij gebruik van de gegevens van de Participatiesurvey 2020-2022.

Kernpunten

- Voor minstens een aantal vormen van cultuurparticipatie stellen we vast dat materiële deprivatie en subjectieve gezondheidsklachten niet los van elkaar gezien kunnen worden als het gaat over de toegang tot cultuur. **Financiële moeilijkheden en een slechte subjectieve gezondheid voorspellen niet alleen non-participatie aan culturele activiteiten, ze versterken elkaar ook.**
- Voor algemene cultuurparticipatie stellen we eveneens een significant interactie-effect vast tussen de culturele betrokkenheid van ouders tijdens de kinderjaren van de respondent en diens subjectieve gezondheid; wanneer we de specifieke vormen van cultuurparticipatie (bv. concert- of museumbezoek) afzonderlijk bestuderen is dit niet geval.
- Fysieke gezondheid blijkt een belangrijke voorspellende factor te zijn voor deelname aan cultuur, met name voor algemene cultuurparticipatie, bioscoopbezoek, podiumkunsten en erfgoed.
- Opmerkelijk is echter dat we **geen interactie-effecten vaststellen met betrekking tot fysieke gezondheid**, wat impliceert dat deze relatie consistent is over verschillende inkomensgroepen en gezinnen waarbinnen ouders al dan niet participeerden aan cultuur.

¹ Deze Factsheet is gebaseerd op het boekhoofdstuk door Verhoeven et al. (2024), diepgaandere analyses en referenties kunnen hierin worden teruggevonden.

- Mentale gezondheid blijkt, daarentegen, enkel een significante voorspeller te zijn voor participatie aan musea en erfgoed. Er worden eveneens geen interactie-effecten vastgesteld.
- Voor elke vorm van cultuurparticipatie is het verband tussen culturele betrokkenheid van ouders tijdens de kinderjaren van de respondent en huidige cultuurparticipatie van de respondent positief. Hoe meer ouders participeerden aan cultuur, des te meer de kinderen later zelf zullen participeren.
- De sterkte van dit verband verschilt per sector. Bij het analyseren van sectorspecifieke vormen van cultuurparticipatie blijkt dat de **voorspellende kracht het grootst is voor concert- en museumbezoek.**
- De deelname van ouders aan een specifieke cultuurvorm tijdens de jeugd van de respondent verklaart sterker diens latere participatie in dezelfde sector dan de maat voor algemene cultuurparticipatie van de ouders tijdens de jeugd van de respondent.
- Hoewel het al dan niet bezitten van een **diploma hoger onderwijs een significante voorspeller is voor het participeren aan cultuur**, neemt het effect af wanneer cultuurparticipatie van de ouders mee in rekening wordt genomen. Dit suggereert dat het effect van opleiding deels moet worden geïnterpreteerd als het resultaat van de algemene culturele affiniteit die ouders aan hun kinderen overdragen.
- Na controle voor diploma hoger onderwijs, blijft het effect van subjectief inkomen enkel nog overeind voor algemene cultuurparticipatie, concert-, bioscoop-, podiumkunsten- en erfgoedbezoek. **Het effect van subjectief inkomen blijft, echter, constant wanneer er ook gecontroleerd wordt voor cultuurparticipatie van de ouders.**

Inleiding

Voorgaand onderzoek toonde reeds veelvuldig de gunstige effecten van cultuurparticipatie. Zo werd samenhang aangetoond met wenselijke uitkomsten zoals onder meer horizonverruiming, zingeving en geluk, uitbreiding van sociale netwerken en zelfs een betere gezondheid (Abel, 2008; Cuypers et al., 2012; Fancourt et al., 2021; Fancourt & Finn, 2019; Fancourt & Tymoszuk, 2019; Grossi et al., 2012; Nummela et al., 2008; Wilkinson et al., 2007). Vanuit dat opzicht is het logisch dat beleid cultuurparticipatie voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk wenst te maken. Hoewel de volgehouden inspanningen zeker resultaten boeken blijft onderzoek echter vaststellen dat de kansen om aan cultuur te participeren nog steeds ongelijk verdeeld zijn (Bennett et al., 2009; Chan, 2010; Lievens et al., 2015; Lievens & Waege, 2005, 2009; Notten et al., 2015; Reeves & De Vries, 2016).

Het is dan ook belangrijk inzicht te verkrijgen in hoe cultuurconsumptie in Vlaanderen plaatsvindt. Net zo belangrijk als analyses naar de participanten zijn de analyses naar de mensen voor wie de weg naar cultuurparticipatie om verschillende redenen (nog) niet zonder obstakels is. Zo stelden we op basis van voorgaande Participatiesurveys reeds vast dat de ongelijke verdeling van cultuurparticipatie deels verklaard kan worden door iemands sociaal-economische status (Lievens et al., 2015; Lievens & Waege, 2005, 2009). Mensen met een lager opleidingsniveau of beperktere financiële middelen nemen aanzienlijk minder deel aan activiteiten dan degenen met een hoger opleidingsniveau of die zich in een financieel comfortabele positie bevinden.

Op basis van de data van de eerste wave van de recentste Participatiesurvey (2020), werd opnieuw gepeild naar de drempels die cultuurparticipatie belemmeren. Deze bijdrage focust op de mate waarin gezondheid en de culturele participatie van ouders tijdens de kinderjaren van de respondent, samenhangen met de cultuurparticipatie van respondenten. We bekijken daarbij ook de rol van klassieke sociaal-economische factoren.

Rechtstreeks bevraagde drempels

Tabel 1 toont de drempels die respondenten zélf aanduiden als reden om niet te participeren aan cultuur. Respondenten die aangaven in de afgelopen zes maanden niet naar musea, concerten of theater geweest te zijn, kregen een aantal redenen voorgelegd voor hun non-

participatie. Zij konden op een zevenpuntenschaal aanduiden in welke mate de voorgelegde reden voor hen van toepassing was. De antwoorden tonen dat 14,9% van de 14- tot 85-jarigen in Vlaanderen, die de afgelopen zes maanden geen musea, concerten of podiumvoorstellingen bezocht hebben, aangeeft dat hun gezondheidsstatus een belemmering vormt om deel te nemen aan deze culturele activiteiten. Hoewel 'ik blijf liever thuis' met 55% en 'het cultureel aanbod interesseert me niet' met 41,7% de voornaamste redenen zijn om niet te participeren, zijn kennis over cultuur (30,1%), niemand hebben om mee te gaan (22,2%) en zich niet comfortabel voelen in de setting (13,8%) toch ook relevante drempels. Die laatste factoren verwijzen bovendien naar het belang van cultuur tijdens de opvoeding. Een interessante vaststelling is dat hoewel we vanuit de literatuur weten dat sociaal-economische status een belangrijke voorspeller is voor cultuurparticipatie, maar 9,6% van de respondenten zelf aangeeft gehinderd te worden door de kostprijs.

Tabel 1: Drempels aangegeven door non-participanten (n=204)

Drempel	Aandeel (%)
Ik blijf liever thuis	55,0
Het cultureel aanbod interesseert me niet	41,7
Ik ken er te weinig van	30,1
Ik heb er niet genoeg tijd voor	33,8
In mijn kennissenkring heb ik niemand die me kan of wil vergezellen	22,2
Ik heb er te weinig informatie over	17,9
De uren passen mij vaak slecht	16,9
Een gezondheidsprobleem of handicap hindert mij	14,9
Ik voel mij er niet op mijn gemak	13,8
Het culturele aanbod is te klein in mijn streek	12,3
De plaats is meestal niet gemakkelijk bereikbaar	11,1
Mijn eerdere ervaringen vielen tegen	10,5
Ik vind de toegang te duur	9,6

Bron: Participatiesurvey 2020, wave 1

Resultaten multivariate analyses

Tabel 1 geeft een eerste blik op de drempels die ervoor zorgen dat mensen niet aan cultuur participeren. Het is echter vaak moeilijk om zelf aan te geven welke drempels ondervonden worden met betrekking tot cultuurparticipatie. Soms kan iets een drempel zijn zonder dat de respondent zich daar expliciet bewust van is. Daarom is het belangrijk niet louter met beschrijvende gegevens te werken die rechtstreeks van de respondent komen, maar op zoek te gaan naar statistische verbanden tussen gezondheid, sociaal-economische status, cultuurparticipatie van de ouders en het al dan niet participeren aan cultuur. Hiervoor maken we gebruik van meer complexe multivariate analysetechnieken die het toelaten om de verbanden waarin we geïnteresseerd zijn uit te zuiveren voor andere kenmerken. Concreet vatten we in wat volgt de uitkomsten samen van logistische regressieanalyses die elks als doel hebben om cultuurparticipatie binnen verschillende sectoren te verklaren, alsook voor een algemene maat van cultuurparticipatie. Alle analyses werden gecontroleerd voor leeftijd en geslacht.

Sociaal-economische status

Om het verband tussen gezondheid en cultuurparticipatie zuiver te schatten, controleren we ook voor sociaal-economische kenmerken. Van deze laatste is immers geweten dat ze ook samenhangen met verschillende vormen van cultuurparticipatie. Die controle laat ons ook toe de actuele verschillen in cultuurparticipatie naar aspecten van sociaal-economische status te beschrijven. Zoals verwacht op basis van onderzoek op de vorige Participatiesurvey (Van Steen et al., 2015), bestaat er een sterk positief verband tussen het bezitten van een diploma hoger onderwijs en participeren aan cultuur. Tabel 2 toont voor elke vorm van cultuurparticipatie dat hoogopgeleiden veel meer geneigd zijn eraan deel te nemen in vergelijking met mensen zonder diploma hoger onderwijs. Interessant daarbij is dat de sterkte van het verband duidelijk varieert naar gelang de uitkomst. Opleidingsverschillen zijn vooral groot voor algemene cultuurparticipatie, bezoek aan cultuurcentra en musea. Ze zijn het kleinst, hoewel nog steeds aanzienlijk, voor podiumkunsten en bioscoopbezoek.

Het genoten opleidingsniveau is één aspect van mensen hun socio-economische positie. In de literatuur wordt het opleidingsniveau vaak gebruikt als proxy voor het cultureel kapitaal die de algemene affiniteit met (*high brow*) cultuur meet. Het is interessant om tegen die

achtergrond, ten tweede, vast te stellen dat het meer zuivere economisch kapitaal – hier gemeten via het subjectief inkomen – voor vijf uitkomsten (algemene cultuurparticipatie, concertbezoek, bioscoopbezoek, bijwonen van podiumkunstenvoorstellingen en erfgoedbezoek) nog een extra verklaringskracht biedt *bovenop* deze van opleiding. Het patroon is voor elke uitkomst hetzelfde: mensen die het financieel gemakkelijker hebben, participeren vaker aan cultuur. De verschillen zijn het grootst voor de algemene cultuurparticipatie en erfgoed. Dat is opvallend omdat het bezoeken van erfgoed een vorm van cultuurparticipatie is die in principe relatief goedkoop is. Het subjectief inkomen biedt geen extra verklaringskracht ten aanzien van verschillen in bezoek aan cultuurcentra of musea, het beoefenen van amateurkunsten en lezen.

Tabel 2. Overzicht sociaal-economische kenmerken (n min= 80; n max=317)

Uitkomst	Subjectief inkomen	Hoger onderwijs
Algemene cultuurparticipatie	1.336 (***)	4.176 (***)
Muziekconcert	1.146 (*)	2.786 (***)
Bioscoopbezoek	1.153 (**)	1.519 (*)
Podiumkunsten	1.124 (*)	1.742 (**)
Musea	.973 ()	3.976 (***)
Erfgoed	1.228 (**)	2.377 (***)
Amateurkunsten	.910 ()	2.457 (***)
Lezen	1.015 ()	2.651 (***)
Cultuurcentra	1.097 ()	3.254 (***)

Bron: Participatiesurvey 2020, wave 1

* p < .100, ** p < .050, *** p < .001.

Gezondheid

Uit de literatuur weten we dat de relatie tussen gezondheid (zowel fysiek als mentaal) en cultuurparticipatie complex is. Hoewel het verband in beide richtingen loopt wordt vaak uitgegaan van de (positieve) invloed van cultuurparticipatie op de gezondheid van de

deelnemers. Hoewel overtuigend, verloopt het verband tussen cultuurparticipatie en gezondheid ook ten dele in de omgekeerde richting, waarbij de gezondheidstoestand bepaalt wie aan welke vormen van cultuur participeert. Bovendien kan cultuur alleen een positief effect hebben op gezondheid indien men er ook effectief aan participeert.

Dat laatste vormt het centrale uitgangspunt van deze analyse. We vinden voor alle uitkomsten hetzelfde patroon: naarmate mensen aangeven dat hun gezondheid minder goed is, daalt de kans dat ze deelnemen aan cultuur. Slechts voor vijf vormen van cultuurparticipatie – algemene cultuurparticipatie, podiumkunsten, musea en erfgoed en lezen – zijn de verschillen ook statistisch significant. Het is vooral interessant dat we ook voor lezen, een activiteit die zowel (1) thuis als (2) op eigen tempo gedaan kan worden, een duidelijk verband vinden met de gezondheidstoestand. Dat gaat in tegen het idee dat alleen uithuizige cultuurparticipatie, waarbij vaak ook tickets op voorhand geboekt moeten worden, zou beïnvloed worden door een minder goede gezondheid.

In deze bijdrage zijn we echter niet alleen in gezondheid in het algemeen geïnteresseerd, maar willen we ook kijken naar hoe de fysieke gezondheid zich verhoudt tot de mentale gezondheid met betrekking tot cultuurparticipatie. We zien in tabel 3 dat fysieke gezondheid een verklarende factor is voor algemene cultuurparticipatie. Omdat de schaal die fysieke gezondheid meet een veel grotere range heeft dan die van subjectieve gezondheid, is het niet mogelijk de effectparameters één op één met elkaar te vergelijken. Opvallend is dat in tegenstelling tot subjectieve gezondheid, fysieke gezondheid wél verschillen in bioscoopbezoek verklaart. Er wordt een significant, zwak positief, verband waargenomen. Ook voor de podiumkunsten en erfgoed is dit het geval. Podiumkunsten zijn echter wel opvallend gevoeliger voor de fysieke gezondheid dan andere sectoren. Muziekconcerten, musea, amateurkunsten, lezen en cultuurcentra vertonen geen significant verband met fysieke gezondheid. In tegenstelling tot de algemene gezondheid en fysieke gezondheid, blijkt mentale gezondheid niet samen te hangen met de algemene cultuurparticipatie. We vinden wel een statistisch significant verband voor musea en erfgoed. Mensen die mentaal gezonder zijn bezoeken dus vaker musea en erfgoed.

Tabel 3. Overzicht gezondheidskenmerken (n min= 80; n max=317)

Uitkomst	Algemene gezondheid (1)/(2)	Fysieke gezondheid	Mentale gezondheid
Algemene cultuurparticipatie	.120 (***) / .261 (**)	1.036 (**)	1.019 ()
Muziekconcert	.988 () / 1.000 ()	1.014 ()	.992 ()
Bioscoopbezoek	.646 () / .868 ()	1.021 (*)	.997 ()
Podiumkunsten	.328 (***) / .537 (**)	1.035 (**)	1.005 ()
Musea	.298 (***) / .461 (**)	1.017 ()	1.021 (*)
Erfgoed	.372 (***) / .584 (**)	1.018 (*)	1.022 (*)
Amateurkunsten	.823 () / .728 ()	.994 ()	.993 ()
Lezen	.464 (***) / .638 ()	1.013 ()	.996 ()
Cultuurcentra	.973 () / 1.054 ()	.995 ()	.992 ()

Bron: Participatiesurvey 2020, wave 1

Noot: algemene gezondheid (1) = minder dan goede gezondheid; algemene gezondheid (2) = goede gezondheid; algemene gezondheid ref.cat. = beter dan goede gezondheid.

* p < .100, ** p < .050, *** p < .001.

Een laatste stap in de analyse onderzoekt of er sprake is van een interactiepatroon tussen gezondheid en het subjectief inkomen. Met die analyses onderzoeken we of drempels elkaar versterken. Wanneer we die verwachting toetsen, vinden we alleen steun wanneer we werken met de algemene subjectieve gezondheid. Die steun is dan wel vrij sterk: voor alle uitkomsten in tabel 4 zien we immers eenzelfde patroon. Zoals weergegeven in figuur 1, heeft gezondheid een sterker verband met deelname aan cultuur naarmate mensen er financieel zwakker voor staan. Of omgekeerd geformuleerd: bij mensen die economisch sterker staan, leiden gezondheidsproblemen minder vaak tot non-participatie dan bij mensen die het financieel moeilijker hebben. Voor zes van de negen uitkomsten is dat patroon ook statistisch significant.

Tabel 4. Overzicht interactie algemene gezondheid * subjectief inkomen (n min= 80; n max=317)

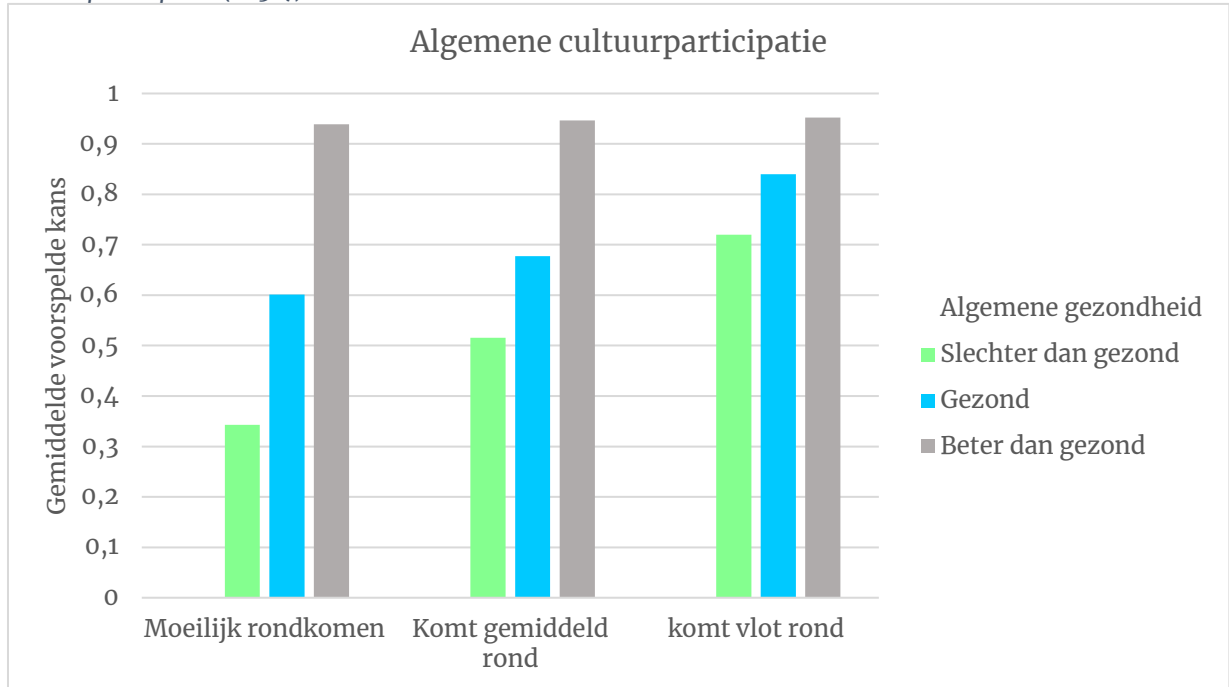
Uitkomst	Interactie algemene gezondheid (1)/(2) * subjectief inkomen
Algemene cultuurparticipatie	1.734 (*) / 1.475 ()
Muziekconcert	1.206 () / 1.044 ()
Bioscoopbezoek	1.341 () / 1.314 (*)
Podiumkunsten	1.413 (*) / 1.386 (**)
Musea	1.903 (**) / 1.275 ()
Erfgoed	1.214 () / 1.030 ()
Amateurkunsten	1.573 (**) / 1.608 (**)
Lezen	1.214 () / .884 ()
Cultuurcentra	1.588 (*) / 1.128 ()

Bron: Participatiesurvey 2020, wave 1

Noot: algemene gezondheid (1) = minder dan goede gezondheid; algemene gezondheid (2) = goede gezondheid; algemene gezondheid ref.cat. = beter dan goede gezondheid. Interactie ag (1) = minder dan goede gezondheid * subjectief inkomen; interactie ag (2) = goede gezondheid * subjectief inkomen.

* p < .100, ** p < .050 , *** p < .001.

Figuur 1. Visualisatie interactie subjectief inkomen en algemene gezondheid voor algemene cultuurparticipatie (n=317)

Bron: Participatiesurvey 2020, wave 1

Cultuurparticipatie ouders

Naast sociaal-economische status bestaat er in de literatuur ook nagenoeg consensus over de invloed die iemands gehele sociale achtergrond heeft op cultuurparticipatie: zowel door socialisatie als door de gedeelde sociale omstandigheden waarin ouders en kinderen leven, is cultuurparticipatie van ouders tijdens de vormende jaren van het kind sterk verbonden met diens latere betrokkenheid bij cultuur (Siongers, 2007). Wanneer het gaat om de invloed die ouders uitoefenen op het participatiegedrag, schrijft men vaak de gevonden overeenkomsten tussen het participatiegedrag van ouders en kinderen toe aan de opvoeding die kinderen van hun ouders krijgen. In werkelijkheid is dit echter een complexer proces, waarbij de overdracht van ouders naar kinderen slechts een van de mogelijke mechanismen is die leiden tot gelijkenissen tussen ouders en kinderen. Een alternatieve verklaring kan worden gevonden in het feit dat ouders en kinderen een bepaalde context en leefomgeving delen, wat ouders in staat stelt hun kinderen te leiden naar specifieke socialisatiekanalen. Dat verklaart waarom jongeren uit minder kansrijke omgevingen (bv. jongeren met lager opgeleide ouders,

uit minder welgestelde gezinnen...), bijvoorbeeld, ook ondervertegenwoordigd zijn in het gestructureerde vrijetijdsleven (Smits & Spruyt, 2014).

In lijn met de literatuur wordt vastgesteld dat cultureel actieve ouders cultureel actieve kinderen voortbrengen. Jongeren hebben meer kans te participeren aan cultuur als hun ouders cultureel actief waren tijdens hun opvoeding (Lievens et al., 2015). Concreet biedt tabel 5 een overzicht van de resultaten van de regressieanalyses waarbij cultuurparticipatie van de ouders, tijdens de leeftijd 12-14 jaar van de respondent, mee wordt opgenomen. Het overzicht toont zowel de resultaten van de modellen waarbij algemene cultuurparticipatie van de ouders wordt opgenomen als modellen waarbij gebruik wordt gemaakt van sectorspecifieke cultuurparticipatie van de ouders. Een aantal zaken vallen op.

Ten eerste zien we een positief verband voor elke sector wanneer de ouders aan cultuur participeerden (algemene maat voor cultuurparticipatie). De samenhang is het sterkst voor bezoek aan muziekconcerten en musea. Daarnaast is het effect van sectorspecifieke cultuurparticipatie bijna altijd groter dan voor de algemene maat van cultuurparticipatie. Voornamelijk bij lezen en muziekconcerten is het verschil groot. Dat betekent dat indien ouders muziekconcerten bezochten in de periode dat de respondent twaalf tot veertien jaar was of zelf lezen, de kans aanzienlijk groter is dat hun kinderen dit later ook zullen doen. Verder valt op dat het effect van een diploma afneemt wanneer cultuurparticipatie van de ouders mee in rekening wordt genomen terwijl het effect van subjectief inkomen nagenoeg gelijk blijft. Dat ondersteunt de hypothese dat het effect van opleiding deels moet worden geïnterpreteerd als het resultaat van de algemene affiniteit met cultuur die ouders aan hun kinderen overdragen, zoals ook in eerdere literatuur vermeld wordt.

Tabel 5. overzicht regressies mét cultuurparticipatie ouders (n min = 70 ; n max= 302)

Uitkomst	Subjectief inkomen	Hoger onderwijs	Algemene cultuurparticipatie ouders	Sectorspecifieke cultuurparticipatie ouders
Algemene cultuurparticipatie	1.333 (***)	3.488 (**)	3.479 (***)	/
Muziekconcert	1.147 (*)	2.261 (***)	2.830 (***)	4.865 (***)
Bioscoopbezoek	1.155 (**)	1.346 ()	1.608 (*)	1.727 (**)
Podiumkunsten	1.124 (*)	1.597 (**)	1.592 (**)	1.670 (**)
Musea	.977 ()	3.633 (***)	2.996 (***)	2.767 (***)
Erfgoed	1.233 (***)	2.416 (***)	2.108 (**)	2.282 (***)
Amateurkunsten	.906 ()	2.096 (**)	2.003 (**)	2.184 (**)
Lezen	1.009 ()	2.861 (***)	1.563 (*)	2.246 (***)
Cultuurcentra	1.090 ()	2.762 (***)	1.607 ()	/

Bron: Participatiesurvey 2020, wave 1

* p < .100, ** p < .050, *** p < .001.

Tenslotte kijken we in tabel 6 opnieuw naar een eventueel interactie-effect, deze keer tussen cultuurparticipatie van de ouders en gezondheid. Hoewel de effecten voor de interactietermen wel aanzienlijk zijn, blijkt nagenoeg geen enkele interactie statistisch significant. Zoals weergegeven in figuur 2 vinden we wel een groot, significant, interactie-effect tussen algemene cultuurparticipatie van de ouders en algemene gezondheid (voor algemene cultuurparticipatie). In tegenstelling tot subjectief inkomen en gezondheid, is er voor de sectoren afzonderlijk geen interactie tussen cultuurparticipatie ouders en gezondheid. Dit wil zeggen dat mensen die tijdens hun opvoeding, via hun ouders, in aanraking kwamen met cultuur niet sneller of trager stoppen met het participeren aan cultuur wanneer hun gezondheid verslechtert.

Tabel 6. Overzicht interactie cultuurparticipatie ouders * gezondheid (n min = 70 ; n max= 302)

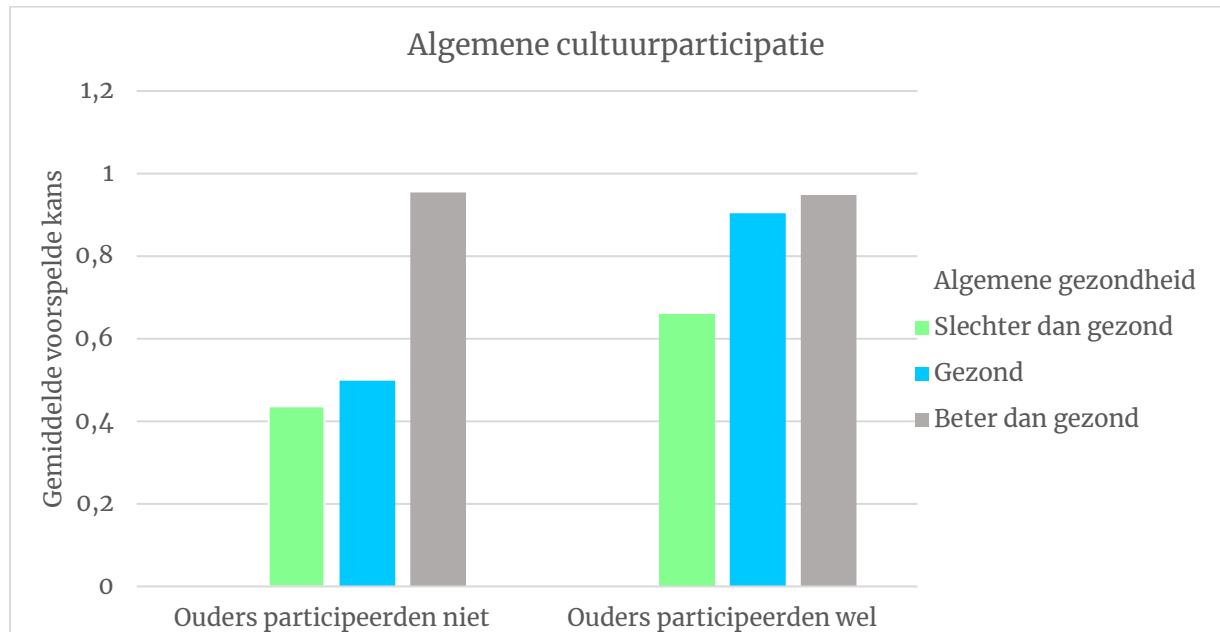
Uitkomst	Interactie cultuurparticipatie ouders * algemene gezondheid (1)/(2)	Interactie cultuurparticipatie ouders * fysieke gezondheid	Interactie cultuurparticipatie ouders * mentale gezondheid
Algemene cultuurparticipatie	W 6.375 p .041 3.947 () / 10.672 (**)	1.046 (*)	1.006 ()
Muziekconcert	W 1.060 p .589 1.948 () / 1.685 ()	.980 ()	.991 ()
Bioscoopbezoek	W 1.060 p .589 1.921 () / 1.579 ()	.984 ()	.989 ()
Podiumkunsten	W 1.252 p .535 .671 () / 1.261 ()	1.028 ()	.992 ()
Musea	W .845 p .655 1.566 () / 1.707 ()	1.017 ()	.948 ()
Erfgoed	W 1.351 p .509 1.101 () / 1.756 ()	1.014 ()	1.013 ()
Amateurkunsten	W 3.240 p .198 .522 () / 1.467 ()	1.026 ()	1.004 ()
Lezen	w .670 p .715 .778 () / 1.284 ()	1.012 ()	1.017 ()
Cultuurcentra	W 1.143 p .565 2.093 () / 1.848 ()	.981 ()	.941 (*)

Bron: Participatiesurvey 2020, wave 1

Noot: Algemene Gezondheid (1) = minder dan goede gezondheid; Algemene Gezondheid (2) = goede gezondheid; Algemene Gezondheid ref.cat. = beter dan goede gezondheid.

* p < .100, ** p < .050, *** p < .001, W: Wald, P: Sig.

Figuur 2. Visualisatie interactie cultuurparticipatie ouders en algemene gezondheid voor algemene cultuurparticipatie (n = 302)

Bron: Participatiesurvey 2020, wave 1

Besluit

Samengevat benadrukt dit onderzoek de complexe dynamiek tussen gezondheid, socio-economische factoren en cultuurparticipatie. Allereerst blijkt dat (fysieke en mentale) gezondheid een significante voorspeller is voor cultuurparticipatie en bovendien dat materiële deprivatie en subjectieve gezondheidsklachten elkaar ook versterken in hun impact op (non-)participatie aan culturele activiteiten.

Ten tweede komt duidelijk naar voren dat de culturele betrokkenheid van ouders tijdens de jeugd van de respondenten een positieve invloed heeft op hun latere cultuurparticipatie. Dit geldt in het bijzonder voor activiteiten zoals concert- en museumbezoek, waar het verband sterker is. Deze vaststelling benadrukt het belang van intergenerationele culturele overdracht. Bovendien versterken ook subjectieve gezondheid en cultuurparticipatie door de ouders elkaar met betrekking tot algemene cultuurparticipatie.

Deze analyse benadrukt het belang van een holistische benadering bij het bevorderen van inclusieve cultuurparticipatie. Het vereist niet alleen aandacht voor financiële- en

gezondheidsaspecten en culturele betrokkenheid in families, maar vooral de onderlinge interacties. Deze inzichten kunnen beleidsmakers en culturele instellingen informeren bij het ontwikkelen van strategieën die de drempels voor cultuurparticipatie effectief verminderen en de diversiteit en toegankelijkheid van culturele ervaringen bevorderen.

Referenties

- Abel, T. (2008). Cultural capital and social inequality in health. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 62(7), e13-e13.
- Bennett, T., Savage, M., Silva, E. B., Warde, A., Gayo-Cal, M., & Wright, D. (2009). *Culture, class, distinction*. Routledge.
- Chan, T. W. (2010). *Social status and cultural consumption*. Cambridge University Press.
- Cuypers, K., Krokstad, S., Holmen, T. L., Knudtsen, M. S., Bygren, L. O., & Holmen, J. (2012). Patterns of receptive and creative cultural activities and their association with perceived health, anxiety, depression and satisfaction with life among adults: the HUNT study, Norway. *J Epidemiol Community Health*, 66(8), 698-703.
- Fancourt, D., Aughterson, H., Finn, S., Walker, E., & Steptoe, A. (2021). How leisure activities affect health: a narrative review and multi-level theoretical framework of mechanisms of action. *The Lancet Psychiatry*, 8(4), 329-339.
- Fancourt, D., & Finn, S. (2019). *What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review*. World Health Organization. Regional Office for Europe.
- Fancourt, D., & Tymoszuk, U. (2019). Cultural engagement and incident depression in older adults: evidence from the English Longitudinal Study of Ageing. *The British Journal of Psychiatry*, 214(4), 225-229.
- Grossi, E., Tavano Blessi, G., Sacco, P. L., & Buscema, M. (2012). The interaction between culture, health and psychological well-being: Data mining from the Italian culture and well-being project. *Journal of Happiness Studies*, 13, 129-148.
- Lievens, J., Siongers, J., & Waege, H. (2015). *Participatie in Vlaanderen: Eerste analyses van de participatiesurvey 2014*. Acco.
- Lievens, J., & Waege, H. (2005). *Cultuurkijker. Cultuurparticipatie in breedbeeld. Eerste analyses van de survey 'Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004'*. Uitgeverij De Boeck.
- Lievens, J., & Waege, H. (2009). *Participatie in Vlaanderen. Eerste analyses van de participatiesurvey 2009*. Acco.
- Notten, N., Lancee, B., van de Werfhorst, H. G., & Ganzeboom, H. B. G. (2015). Educational stratification in cultural participation: cognitive competence or status motivation? *Journal of Cultural Economics*, 39(2), 177-203. <https://doi.org/10.1007/s10824-014-9218-1>

-
- Nummela, O., Sulander, T., Rahkonen, O., Karisto, A., & Uutela, A. (2008). Social participation, trust and self-rated health: a study among ageing people in urban, semi-urban and rural settings. *Health & Place, 14*(2), 243-253.
- Reeves, A., & De Vries, R. (2016). The social gradient in cultural consumption and the information-processing hypothesis. *The Sociological Review, 64*(3), 550-574.
- Siongers, J. (2007). Van generatie op generatie. Een cultuursociologische benadering van de gelijkenissen en houdingen en smaken tussen ouders en hun adolescente kinderen.
- Van Steen, A., Willekens, M., Beunen, S., Siongers, J., & Lievens, J. (2015). Evoluties in cultuurdeelname: trends over generaties en opleidingen heen. In *Participatie in Vlaanderen 2: eerste analyses van de participatiesurvey 2014* (pp. 37-70). Acco.
- Verhoeven, J., Spruyt, B., & Siongers, J. (2024). Cultuurparticipatie als de gezondheid en financiële middelen het toelaten: een poging tot synthese. . In J. Siongers (Ed.).
- Wilkinson, A. V., Waters, A. J., Bygren, L. O., & Tarlov, A. R. (2007). Are variations in rates of attending cultural activities associated with population health in the United States? *BMC public health, 7*, 1-7.